

Streszczenie

W dysertacji pt. *Wychowanie do twórczego życia. Mediacyjne i moderacyjne uwarunkowania relacji między religijnością a zachowaniami twórczymi młodych dorosłych* przedstawiono zagadnienia dotyczące związków pomiędzy twórczością i religijnością w aspekcie przygotowania młodzieży do dorosłego życia. Twórczość rozumiana jest jako sposób bycia sprzyjający rozwiązywaniu problemów, poszukiwaniu odpowiedzi na pytania egzystencjalne i metafizyczne, a przez to przynoszący radość oraz satysfakcję. Religijność rozpatrywana jest z perspektywy chrześcijaństwa, które Transcendencję utożsamia z Bogiem osobowym.

Zagadnienie wychowania do twórczego życia nabiera nowego znaczenia w rzeczywistości XXI wieku naznaczonej gwałtownymi zmianami i pragnieniem przekraczania granic, co wyklucza nabycie raz na zawsze umiejętności życia w dorosłości. Oznacza to, że proces wychowania powinien być tak kształtowany, aby jego uczestnicy odkrywając dynamikę codzienności mieli poczucie, że mogą „brać życie w swoje ręce”. Dotyczy ono zarówno wychowawców jak i wychowanków, którzy we wzajemnych relacjach uczą się rozwiązywania codziennych problemów. Jedną z możliwości wyjścia naprzeciw tym potrzebom jest wychowanie do twórczego życia, czyli takiego, w którym człowiek nieustannie rozwija swój osobisty potencjał. Przestrzeń do prowadzenia tak rozumianych działań wychowawczych powstaje na styku tego, co materialne i transcendentne, a przez to sprzyja rozwojowi w wymiarze horyzontalnym i wertykalnym. W ten obszar troski wychowawczej wpisują się dwie tytułowe kategorie niniejszej rozprawy: twórczość i religijność, reprezentowane w badaniach empirycznych przez zachowania twórcze i religijność personalną.

Celem prowadzonych badań było rozpoznanie czynników warunkujących twórcze życie w przestrzeni wyznaczonej przez twórczość i religijność. Zgromadzone za pomocą kwestionariuszy dane zostały poddane analizie statystycznej.

Uzyskane wyniki wskazują na moderacyjny i mediacyjny charakter czynników, które mogą wzmacniać lub osłabiać związki zachodzące pomiędzy twórczością i religijnością w procesie wychowania. Poznanie tych zależności i ich intensywność umożliwiły opracowanie modelu wychowania do twórczego życia. Mediacje i moderacje weryfikują konteksty kulturowe i religijne. Wypracowany model wychowania jest wielowymiarowy, ponieważ twórcze życie wykracza w swojej istocie ponad istniejący realizm. Interpretacja uzyskanych wyników badań przeprowadzona w perspektywie personalizmu chrześcijańskiego uświadomiła, że na proces wychowania do twórczego życia należy spojrzeć przez pryzmat podmiotów wychowania.

Dlatego skonstruowany model bazuje na zaproponowanej przez Zbigniewa Marka i Annę Walulik idei „Potrójnego nauczyciela”: wewnętrznego, zewnętrznego i Transcendentnego (Boga). Takie spojrzenie na wychowanie do twórczego życia ukazało możliwości realnej zmiany w myśleniu o życiu rozumianym jako dzieło.

Proponowany model może stanowić bazę do wypracowania spójnej koncepcji wychowania do twórczego życia, gdyż powstał on w wyniku integracji refleksji teoretycznej i postrzegania siebie przez młodych dorosłych, a więc osoby, które już z pewnej, choć stosunkowo niedalekiej perspektywy mogą spojrzeć na swoje życie. Wyakcentowanie podmiotowego charakteru wychowania sprzyja osiągnięciu odpowiedniej harmonii w życiu i staje się motorem rozwoju wychowawcy i wychowanka. Wychowanie do twórczego życia nie jest dążeniem, by wyposażyć wychowanka w kolejny fragment wiedzy lub kolejną kompetencję. To działanie rodzące potrzebę sensownej zmiany służącej rozwojowi poprzez interioryzowanie określonego systemu wartości, co umożliwia radzenie sobie w sytuacjach nietypowych. Wychowanie do twórczego życia posiada wysokie dyskontowanie, ponieważ jest źródłem kolejnych wartości, które będąc w cyklu kolejnego dyskontowania, są finalnie jedną z ważniejszych gratyfikacji w całym ludzkim życiu.